

УДК 636.(091)(092)

Ходарченко К.М. ©

**АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
М.П. ЧИРВИНСЬКОГО**

Подані описні відомості щодо аналізу основних напрямків наукової діяльності М.П. Чирвинського.

Ключові слова: годівля, молодняк, тваринництво

Матеріалом дослідження стали архівні документи Державного архіву м Києва., Національної парламентської бібліотеки України та Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. У процесі роботи використано хронологічний та системний методи дослідження.

Питання годівлі сільськогосподарських тварин до кінця XIX ст. знаходилося на початковій стадії розвитку. Лише у вісімдесятих роках XIX століття молодий вчений М.П. Чирвинський почав свою роботу над вивченням цього питання. Його науковий пошук був пронизаний ідеєю створення нових методів покращання годівлі тварин, про що свідчить стаття „К учению о кормовых средствах и о кормлении скота” (1871).

М.П. Чирвинський чітко уявляв необхідність розробки наукових основ годівлі сільськогосподарських тварин і висловив це в епіграфі до своєї збірки про стан науки про годівлю: „Хто шукає в наш час у науці про годівлю тварин простих рецептів, які він би наслідував, той не знайде собі задоволення, і якщо йому не вдалось пізнати фізіолого-хімічну сторону, тобто ядро цього вчення, тоді кожне творення, трактуючи про цей предмет, здаватиметься йому книгою за сіма замками”. [1,5]

Наукові здобутки у галузі годівлі тварин М.П. Чирвинський висвітлив у своїх працях „Влияние возраста на способность переваривать корма овцами” (1871) та „Значение минеральных веществ корма для животного организма” (1875). [4]

Незважаючи на надзвичайно об’ємну і складну роботу з питань годівлі тварин М.П. Чирвинський підготував до друку статтю „Современное состояние учения кормления домашних животных” (1878).

Його перші дослідження були направлені на вивчення питання утворення жиру в організмі тварин М.П. Чирвинський писав, що „жир – основний продукт відгодівлі. Знати джерело його утворення надзвичайно важливо для практичних цілей, лише тоді можна скласти кормові раціони, щоб вони сприяли кращому утворенню і відкладенню жиру у тілі тварин, наскільки це залежить від складу корму”. [1,4]

Даючи назви статтям: „Очерки по истории развития учения о питании” (1881), „К вопросу об образовании жира в животом организме” (1882),

© Науковий керівник доктор вет. наук, професор Рудик С.К.
Ходарченко К.М., 2010

„Кормовые нормы Крева и их критическая оценка” (1888), „О кормлении домашних животных” (1889), він ґрунтовно і послідовно виклав отриманий матеріал і поступово робить висновок, що організм тварин потребує збалансованої годівлі для правильного фізіологічного розвитку.

Висновок М.П. Чирвинський обґрунтував діяльність власних досліджень чим і спростував гіпотезу Фойта, яка заперечувала участь вуглеводів в утворенні жиру у живому організмі.

Оскільки його роботи мали велике значення для розвитку зоотехнічної науки і представляли інтерес для практичного тваринництва, висновки про джерела жирутворення в організмі являються значним внеском у науку про годівлю тварин. Цією роботою експериментатор заявив що в Україні існує експериментальна наука і вона здатна йти самостійним шляхом.[1,6]

Значна кількість робіт, присвячена питанню годівлі сільськогосподарських тварин, були опубліковані М.П. Чирвинським і присвячені історії розвитку годівлі тварин, науковим основам і техніці годівлі, консервуванню корму та підготовці його до згодовування.

У 1897 році М.П. Чирвинський виступив із доповіддю на агрономічній секції XI з’їзду російських натуралістів і лікарів „Про методи дослідження російських кормових продуктів”, а також з науково популярною лекцією „Про годівлю тварин” в Товаристві любителів природознавства, антропології і етнографії м. Москви.

У доповіді про методи дослідження вітчизняних кормових продуктів, автор особливу увагу звернув на необхідність всебічного вивчення кормів і вважав це питання одним із невідкладних завдань по вивченню тваринництва.

Особливу увагу М.П. Чирвинський зосередив на дослідженні кормів. У доповіді автор висвітлив вимоги, які на той час ставилися до хімічних методів вивчення складу кормів.

Маючи хорошу підготовку з хімії, М.П. Чирвинський чітко розумів недосконалість стандартних методів зоотехнічного аналізу і шукав шляхи удосконалення їх.

Минуло більше 100 років від зробленої доповіді і внесено багато пропозицій щодо покращання методів дослідження корму виділення у кормових продуктах різних груп органічних речовин. Думки, висловлені з цього питання М.П. Чирвинським, не втратили вагу і до тепер.

При дослідженні кормів на вміст протеїну з невідомим складом азоту у білках речовини, він вважав доцільним використовувати множник 6,25 а в інших випадках змінювати величнику коуфіцієнту відповідно до вірогідного вмісту.

При визначенні вмісту сирого жиру у кормах, Микола Петрович не бачить достатніх підстав для розподілу сирого жиру на декілька більш однорідних фракцій і більш того – для визначення окремих його складових, оскільки кількість жиру у більшості кормів невелика: «...у тих же випадках, коли вміст сирого жиру значний, неможливо не визнати бажаним детальне дослідження цієї групи, або хоча б визначення обмилуючої частини ефірного екстракту».[2]

Свої дослідження окремо присвятив доцільності розподілу без азотистих речовин на дві групи: розчинні і нерозчинні. Аналізуючи переваги і недоліки різноманітних методів визначення клітковини, він надав перевагу способу Кнега, що дає можливість провести декілька подальших звичайних розподілів без азотистих речовин, а саме, на деревинну, пентозами і без азотисті екстрактивні речовини. Підкреслюючи велику складність ще не вивченої групи без азотистих екстрактивних речовин, Микола Петрович визнав доцільним поділити їх на більш однорідні підгрупи, для чого і провів аналіз для цих способів. Слід відмітити, що не зважаючи у ваги на актуальність ці питання нині залишаються не вирішеними у зоотехнічній науці.[2]

Поряд з науковою діяльністю, М.П. Чирвинський вів велику роботу по розповсюдженню наукових знань у галузі зоотехнії. Широкого поширення набули його знамениті підручники з тваринництва для вищих, середніх і нижчих сільськогосподарських шкіл, а також популярні лекції. Він володів здібністю коротко, у ясній і цікавій формі передати читачу наукові знання і показати їх велике значення і роль для практичного тваринництва.

Висновки. Основні напрямки наукової діяльності Чирвинського М.П. забезпечили можливість подальшого наукового обґрунтування необхідності розробити наукові основи годівлі сільськогосподарських тварин.

Література

1. Попов И.С. Избранные сочинения в двух томах М.П.Чирвинського 1949.-Т.1.-С.522.
2. Чирвинський М.П. О некоторых производных монооксидензола //Журнал русского химического общества.-1873.-т.5-С.215-219.
3. Чирвинский М.П. Влияние возраста на пищеварительную деятельность овец // Журнал Русское сельское хозяйство.-1874.-Т.ХVII.-№7-С.8.-1.
4. Чирвинський М.П. Значение минеральных составных частей корма для животного организма //Журнал Русское сельское хозяйство.-1875.-Т.ХХ.-№1.-С.52-72.
5. Чирвинский М.П. Несколько исследований относящихся до питания животных // Журнал Русское сельское хозяйство.-1875.-Т.ХХII.-№7.-С.23-48.
6. Чирвинський М.П. Современное состояние о кормлении домашних животных // Журнал Русское сельское хозяйство.-1875.-Т.ХХIII.-№10.-С.84.

Summary

Brief information about analysis of basis direction on sciences activities of M. P. Chyrvinskiy is given.

Стаття надійшла до редакції 8.03.2010